

TİMPANININ TARİHSEL GELİŞİMİ

HISTORICAL DEVELOPMENT OF THE TIMPANI

Gökay BİLGİÇ* Çisem ÖNVER ZAFER**

Geliş Tarihi: 16.01.2023

Kabul Tarihi: 27.03.2023

(Received)

(Accepted)

Öz: Geçmişten günümüze sürekli bir değişim ve gelişim içinde olan timpaniler, üzerine deri gerilmiş kazan şeklindeki davullardır. 15. yüzyılda Ortadoğu ve Macaristan üzerinden Avrupa'ya gelmiş ilk örnekleri, genel olarak küçük ölçülere sahip ve çiftler halinde at sırtına monte edilen davullar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalgıların kazanlarının yapımında ahşap ve bakır gibi malzemeler kullanılmış ve üzerlerine hayvan derisi gerilmiştir. Barok dönemden itibaren orkestra ve operalarda yer bulmaya başlamış ve sabit stantlara oturtulmuşlardır. 18. yüzyıldan itibaren dönemin müziğindeki gereksinimler timpanide daha hızlı perde değişimi ihtiyacı doğurmuş ve bu amaçla farklı mekanizmalar üretilmiştir. 19. yüzyılda ise timpaniler çiftli setler yerine dördü veya beşli setler olarak kullanılmıştır. Timpaninin günümüze kadar geçen süreç içerisinde davul sayısı arttırılmış, bakırdan kazanlar ve pedal ile akort mekanizması kullanılarak timpaniden iyi bir performans almak hedeflenmiş ve bu mekanizmaların perde ayarlamak için oldukça verimli bir yol olduğu düşünülmüştür. 21. yüzyılda ise günümüzdeki hallerini almışlardır.

Anahtar Kelimeler: Timpani, Kazan, Perde Aralıkları, Akort, Mekanizma.

Abstract: The timpani, which have been in a constant change and development, are cauldron-shaped drums with leather stretched on them. The prototypes, which came to Europe through the Middle East and Hungary in the 15th century, are generally small in size and placed on horseback in pairs. Materials such as wood and copper were used in the making of the cauldrons of these instruments, and animal skin was stretched on them. Since the Baroque period, they began to take place in orchestras and operas, and were placed on fixed stands. Since the 18th century, the requirements in the music of the period have led to the need for faster pitch changes in the timpani, and different mechanisms have been produced for this purpose. In the 19th century, timpani were used as sets of four or five rather than sets of two. The number of drums in the timpani has been increased in the process until today, it is aimed to get a good performance from the timpani by using copper bowls, pedals and tuning mechanism, and it is thought that these mechanisms are a very efficient way to adjust the pitch.

Keywords: Timpani, Bowl, Pitch, Tuning, Mechanism.

* Doktora Öğrencisi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Bölümü, gokaybilgic@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1000-4331.

* Doç., Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuarı, Üflemeli Vurmalı Çalgılar Anasanat Dalı, cisemonverzafer@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3847-4290.

1. GİRİŞ

Kazan anlamındaki “kettle” sözcüğünden türetilen “kettledrum”¹ olarak adlandırılan timpaninin atası, Ortadoğu kökenli bir enstrümandır. İlk kettledrum tasarımları günümüz timpanilerinden çok daha küçüktür. Orta Çağ’da Haçlı Seferleri sayesinde gerçekleşen Avrupa ve Ortadoğu arasındaki kültürel etkileşim sayesinde kettledrumlar, Avrupa’da tanınmaya ve kullanılmaya başlanmıştır. Daha küçük kuzenleri olan nakkarenin² aksine kettledrumlar, 15. yüzyılda Macaristan ve Alman toprakları üzerinden Batı Avrupa’da görülmeye başlamışlardır.³ Trompetler ile beraber ordularda yer alan kettledrumlar, biri diğerinden küçük olan çiftler halinde at üstüne monte edilerek kullanılmışlardır. Erken Barok dönemde kettledrumlar at üstünden sökülmiş ve alçak stantlara oturtulmuştur.⁴ Orkestranın bir parçası olan ilk vurmali çalgı olmuştur.⁵ 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başlarında timpaniler, dört davul olacak şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Opera ve orkestrada timpani için daha hızlı perde değişimi ihtiyacı doğmuştur. Bu ihtiyaç, timpaninin hızlı akort edilmesi için pedal, vida ve kaldıraç gibi yeni yöntemlerin geliştirilmesine yol açmıştır.⁶ Bu yöntemler arasında yer alan krank ve pedal ile akort etmek, halen günümüz modern timpanilerinde kullanılmaktadır.

2. İNCELEME

2.1. Erken Dönem Timpani

İtalyanca anlamı davullar olan timpaninin kökenlerinin, Asya ve Avrupa kıtalarına dayandığı bilinmektedir.⁷ Boyutları ve çapları günümüz timpanisinden daha küçüktür.⁸ Orta Doğu’daki nakkare davulları bunlara örnektir. Bu davullar, yüksekliği 20 cm, çapı 22 cm⁹ ve biri diğerinden büyük olan çift davullardır.

¹ Kettledrum, timpaninin bir diğer adıdır. Kazan anlamındaki “kettle” kelimesinden gelmektedir.

² Nakkare (nakers), yarım küre biçimindeki bir çift küçük davuldan oluşan vurmali bir çalgıdır.

³ Edmund Addison Bowles, “The Timpani and Their Performance (Fifteenth to Twentieth Centuries): An Overview”, *Performance Practice Reviews*, Cilt 10, Sayı 2, 1997, s. 192.

⁴ Edmund Addison Bowles, *a.g.m.*, s. 192-194.

⁵ Mitchell Peters, *Fundamental Method for Timpani*, 1. Baskı, Alfred Publishing, 1993, s. 6.

⁶ Edmund Addison Bowles, *a.g.m.*, s. 205-206.

⁷ Gökay Bilgiç, “Çağdaş Dönemde Vurmali Çalgıların Yeri”, (Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, 2016), s. 64.

⁸ Mitchell Peters, *a.g.e.*, s. 6.

⁹ Vienna Symphonic Library Info, <https://www.vsl.info/en/academy/percussion/timpani>, (9.12.2022).

Genellikle kutlamalar ve ritüellerde kullanılmıştır. Hint Nakkaresi, İran Nakkaresi¹⁰ ya da Arap Kettledrum'ı gibi benzer özelliklere sahip çağdaşları da vardır.¹¹

Örnek 1. İran nakkaresi¹²

2.2. Orta Çağ'da Timpani

Haçlılar nakkareleri doğudan Avrupa'ya at sırtına monte ederek sefer dönüşlerinde getirmişlerdir. Bunun yanı sıra Orta Çağ'da İngiltere ve Avrupa'da çalan kişinin beline bağlanabilen davullar da yapılmıştır.¹³

Avrupa'nın timpaniler ile ikinci önemli karşılaşması 15. yüzyıl ortalarında olmuştur. Bu enstrümanlar nakkarelerden daha büyüktür ve yine at sırtında taşınmışlardır. 1457'de Macaristan Kralı Ladislaus tarafından zamanın Fransa Kralı VII. Charles'ın sarayına gönderilen bir elçilik heyeti yanlarında bu davulları da götürmüşlerdir. Bu büyüklükteki aletler daha önce Avrupa'da hiç görülmemiştir.¹⁴ Bu timpani türünün kabuğunun (kazanının)¹⁵ yapısı siyaha dönene kadar güneşte bırakılan ve bu sebeple sertleşen kaynamış hayvan derisinden yapılmıştır.¹⁶

¹⁰ Metropolitan Museum of Art, <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/500956>, (9.12.2022).

¹¹ Gökay Bilgiç, *a.g.t.*, s. 63.

¹² <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/500956>, (10.12.2022).

¹³ Mitchel Peters, *a.g.e.*, s. 6.

¹⁴ Vienna Symphonic Library, "Early Timpani in Europe", <https://www.vsl.info/en/academy/percussion/timpani>, (10.12.2022).

¹⁵ Kazan yerine kabuk sözcüğünün kullanılmasının sebebi, hayvan derisinin kurutulmuş halinin kazan malzemesi olarak kullanılmasıdır.

¹⁶ Konstantinos Vorisis, *Method for Timpani Vol. 1*, 1. Baskı, Atina, 2011, s. 11.

Timpaniler çiftler halinde ve boyut olarak biri diğerinden küçük olacak şekilde kullanılmışlardır.¹⁷ Buzağı, keçi ya da eşek derisinden yapılan kalın bir derileri vardır ve halat germeli bir sistem ile akort edilmişlerdir.¹⁸ Doğuşkanların temel notanın duyulmasını engellemesinden dolayı bu davullardan yalnızca kaba ve kirlili bir ses elde edilebilmiştir.¹⁹

Örnek 2. At üstünde timpani²⁰

2.3. Ahşap Timpani (Wooden Timpani)

Orta Çağ'da kazanları hayvan derisinden üretilen timpanilerin sınırlı olanaklarından dolayı, zamanla tahta kullanılmaya başlanmıştır.²¹ Gövdesinde ahşap bir plaka kullanılan bu timpaniler genellikle akort için halatla gerilen bir sisteme sahiptir. İlerleyen zamanlarda vidalı sistem de kullanılmıştır.²² 20. yüzyıl ortalarına kadar varlıklarını sürdürmüşlerdir. Bu uzun ömürleri içerisinde hiçbir zaman bakır

¹⁷ Edmund Addison Bowles, *a.g.m.*, s. 192.

¹⁸ Konstantinos Vorisis, *a.g.e.*, s. 11.

¹⁹ Edmund Addison Bowles, *a.g.m.*, s. 192-193.

²⁰ British Museum, Rembrandt, c. 1638,

https://www.britishmuseum.org/collection/object/P_Oo-10-122, (10.12.2022).

²¹ Konstantinos Vorisis, *a.g.e.*, s. 11.

²² Birgit Heise, "Wooden Timpani", *The Galpin Society Journal*, Sayı 54, 2001, s. 345.

Araştırma Makalesi

veya bronz gövdeli timpani kadar yaygın kullanılmamışlardır.²³ Yapımları çok çeşitlidir ve detaylarında hiçbiri birbirine benzememektedir. Hem sabit bir standta hem de çalan kişinin beline monte edilmiş şekilde kullanılmışlardır. Ahşap timpanilerin üretimini yapan ustalar oldukça azdır ve nesilleri tükenmiştir.²⁴

Günümüze ulaşan davullar incelendiği zaman yapımcıların bazılarının bakır timpaniye benzer bir tasarım yapma çabasında oldukları gözlemlenmektedir. Geçmişten günümüze ulaşmış bu ahşap timpani örneklerinin yıpranmış olmaları ve çok sayıda onarım izi içermeleri bu timpaninin metal olanların dayanıklılığını yakalayamadığını göstermektedir.²⁵

Örnek 3. Ahşap timpani²⁶

²³ Birgit Heise, *a.g.m.*, s. 345.

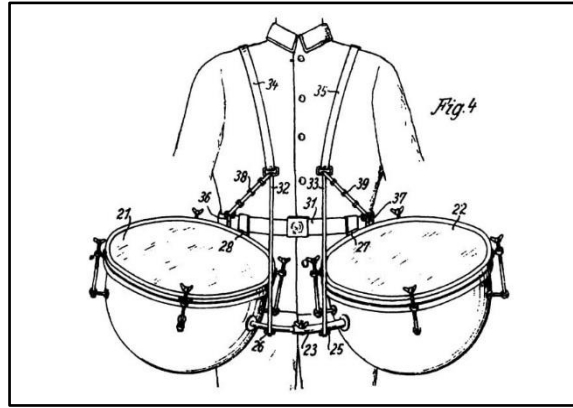
²⁴ Birgit Heise, *a.g.m.*, s. 345.

²⁵ Birgit Heise, *a.g.m.*, s. 345.

²⁶ Birgit Heise, *a.g.m.*, s. 343.

Örnek 4. Sabit bir stant üzerine yerleştirilmiş ahşap timpani²⁷

Örnek 5. Bel bölümüne monte edilmiş ahşap timpani²⁸

²⁷ Birgit Heise, *a.g.m.*, s. 340.

²⁸ Birgit Heise, *a.g.m.*, s. 345.

2.4. Barok Dönemde Timpani

Timpani, Barok dönemde orkestranın değişmez bir parçası haline gelmiştir.²⁹ Davullar at sırtından sökülmüş ve sadece sabit bir alanda kullanılmaya başlanmıştır. Bu amaçla alçak stantlarla donatılmışlardır. Tipik bir çift timpani ölçüleri, sırasıyla 18 ve 20 inç çapında ve 11 ila 15 inç derinliğindedir. Bu dönemde küçük davul dominantta, büyük olan ise toniğe akort edilmektedir. Daha sonraları küçük olan toniğe, büyük olan dominantta veya subdominantta akort edilmiştir.³⁰ Barok dönemde timpani kazanları bakırdan yapılmış ve katlanabilir ayaklar üzerine oturacak şekilde tasarlanmıştır. Akort işlemi için el vidaları kullanılmış ve bu işlem oldukça uğraştırıcı olmuştur.³¹ Timpanilerin iç kısmına sesi daha iyi yaymak için huniler eklenmiştir. Bu huniler küçük davulda 7 cm yüksekliğinde ve 7,5 cm çapındadır.³²

Örnek 6. Timpani içinde huni³³

Örnek 7. Vida mekanizması³⁴

²⁹ Mitchell Peters, *a.g.e.*, s. 6-7.

³⁰ Edmund Addison Bowles, *a.g.m.*, s. 194.

³¹ Mitchell Peters, *a.g.e.*, s. 6-7.

³² Konstantinos Vorisis, *a.g.e.*, s. 11.

³³ National Music Museum of South Dakota, NMM 3594, "Pair of timpani, German-speaking region, 16th century Board of Trustees, 1985",

<http://collections.nmmusd.org/Percussion/Timpani/3594/3594AAustriantimpaniinsidewithfunneldetail.jpg>, (12.12.2022).

³⁴ National Music Museum of South Dakota,

<http://collections.nmmusd.org/Percussion/Timpani/3594/3594AAustriantimpanilugplateviewAdetail.jpg>, (12.12.2022).

Örnek 8. 18. yüzyılda timpani³⁵

2.5. On Sekizinci ve On Dokuzuncu Yüzyılda Timpani

18. yüzyıl ortalarında, orkestranın yapısında ve müzikteki değişiklikler; özellikle daha fazla yaylı ve nefesli çalgının yer almaya başlaması ve genişletilmiş bir dinamik aralığa gereksinim duyulması, etkisini timpani üzerinde de göstermeye başlamıştır. Küçük süvari timpanileri yerine, ölçüleri sırasıyla 23, 24, 26 ve 27 inç arasında değişen “çift davul” adı verilen daha büyük davullar kullanılmıştır. Boyutları ülkeden ülkeye çeşitlilik göstermiştir ve en büyükleri İngiliz davullarıdır.³⁶ Fransa’da ise maliyeti bakırdan daha uygun olduğu için gövde malzemesi olarak pirinç kullanılmaya başlanmıştır. “T kulpları”, vurmali çalgılar içinde ilk olarak 1790’lı yıllarda timpanide ortaya çıkmıştır. Her bir vidaya bir davul anahtarı taşımak yerine her bir vidanın üzerine bir kulp koyup daha hızlı akort etmek amaçlanmıştır.³⁷

19. yüzyılda opera ve senfoni eserlerindeki hızlı perde değişimi ihtiyacı, saray mekanikçileri ve metal işçileriyle beraber çalışan çok sayıda mucidin akort için araçlar geliştirmesine yol açmıştır.³⁸ Cornelius Ward tarafından 1837 yılında üretilen tek vidalı akort sistemi, timpaninin içine koyulan tek bir vidaya bağlı halatların, vidanın dönmesi ile gerilerek veya gevşeyerek enstrümanın akort edilmesini sağlamıştır. Pedal ile akort etmek ise bu dönemdeki bir diğer önemli icattır ve uzun vadede vida ile akort etmeye göre daha başarılı olmuştur.³⁹ 1881 yılında Carl Pittrich ayrı bir mekanizma olarak “krank”ı icat etmiştir. Bu icat ilerisi için dev bir adım olmuş ve timpani çalımına büyük kolaylık sağlayarak sınırlamaları kaldırmıştır.

³⁵ National Music Museum of South Dakota, NMM 3594, <http://collections.nmmusd.org/Percussion/Timpani/3594/Timpani3594portrait.jpg>, (12.12.2022).

³⁶ Edmund Addison Bowles, *a.g.m.*, s. 201-202.

³⁷ Jayson Dobney, “Historic Timpani at the National Music Museum”, *Percussive Notes - The Journal of the Percussive Arts Society*, Vol. 45, No. 2, 2007, s. 14.

³⁸ Edmund Addison Bowles, *a.g.m.*, s. 205.

³⁹ Jayson Dobney, *a.g.m.*, s. 16.

1880 ile 1910 yılları arasında yapılan bestelerdeki ihtiyaçlara göre üçlü, dördlü ve beşli davul setleri kullanılmış ve kranklı akort sistemi timpanistlere nota değişiminde kolaylık sağlamıştır.⁴⁰

Örnek 9. 1930'lu yıllardan İngiliz yapımı pedallı timpani⁴¹

⁴⁰ Edmund Addison Bowles, *a.g.m.*, s. 206-207.

⁴¹ Musical Instrument Museums Online, The University of Edinburgh, <https://mimo-international.com/mimo/image.ashx?q=http://www.mimo-international.com/media/MINIM/UEDIN/IMAGE/0033992c.jpg&w=250>, (10.12.2022).

Örnek 10. Tek vidalı sisteme sahip bir timpaninin iç görünümü⁴²

Örnek 11. Tek vida sistemli timpani⁴³

2.6. Modern Timpani

Günümüz timpanilerinin özellikleri, modern orkestraların müzikal ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde belli bir standarda oturtulmuştur. Bu başlık altında kazan özellikleri, timpani ölçü ve dizilimi, pedal ve akort mekanizması incelenmiştir.

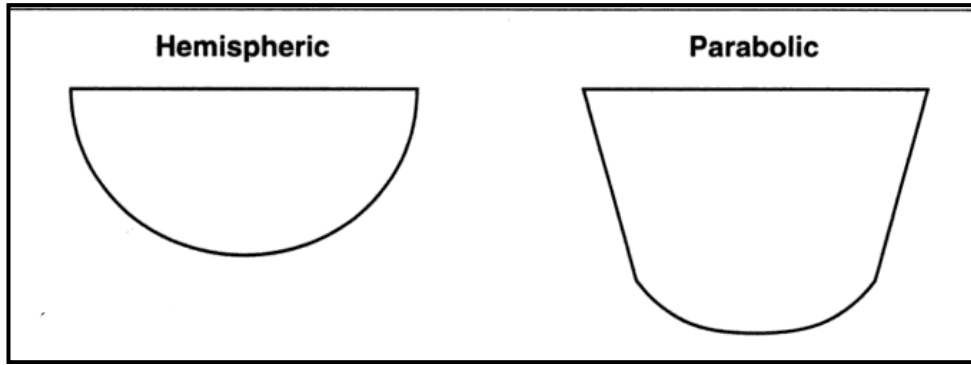
⁴² National Music Museum of South Dakota, NMM 10456, <http://collections.nmmusd.org/Percussion/Timpani/10456/10456Lafleurtimpaniinterior.jpg>, (10.12.2022).

⁴³ National Music Museum of South Dakota, NMM 10456, <http://collections.nmmusd.org/Percussion/Timpani/10456/LafleurTimpani.html>, (10.12.2022).

2.6.1. Kazan Özellikleri

Timpaninin en büyük kısmını oluşturan kazanlar rezonatör⁴⁴ görevi görmektedirler. Kazanın alt kısmında bir açıklık bulunmaktadır. Bu açıklığın amacı hava basıncını dengelemektir. Metal bir tabana dayanan demir bir ayak üzerine monte edilmektedir.⁴⁵

Timpani kazanlarının yapımında kullanılan en iyi ve yaygın malzeme bakırdır. Maliyetin daha düşük olması sebebi ile fiberglas veya alüminyum gibi maddeler de kullanılmıştır. Ancak bakırdan yapılanlara göre daha düşük bir ses kalitesine sahiptirler.⁴⁶ “Hemispheric (yarım daire)” ve “parabolik” olarak iki çeşit kazan tipi vardır. Yarım daire şeklindeki kazanların ses kalitesi daha parlak, parabolik kazanların ses kalitesi ise daha koyudur. Kazanın şeklinden bağımsız olarak timpaninin başı çember biçimindedir.⁴⁷

Örnek 12. Timpani kazan şekilleri⁴⁸

⁴⁴ Rezonatör, belli bir frekansta titreşen ya da rezonans yapan, dolayısıyla belirli frekanslardaki dalgaları iletmeye ya da güçlendirmeye yarayan cihazdır.

⁴⁵ Vienna Symphonic Library Info, <https://www.vsl.info/en/academy/percussion/timpani>, (9.12.2022).

⁴⁶ Mitchell Peters, *a.g.e.*, s. 11.

⁴⁷ Mitchell Peters, *a.g.e.*, s. 11.

⁴⁸ Mitchell Peters, *a.g.e.*, s. 11.

Örnek 13. Modern beşli timpani (pedallı)⁴⁹

Örnek 14. Timpani kazanının yerleştirildiği stant⁵⁰

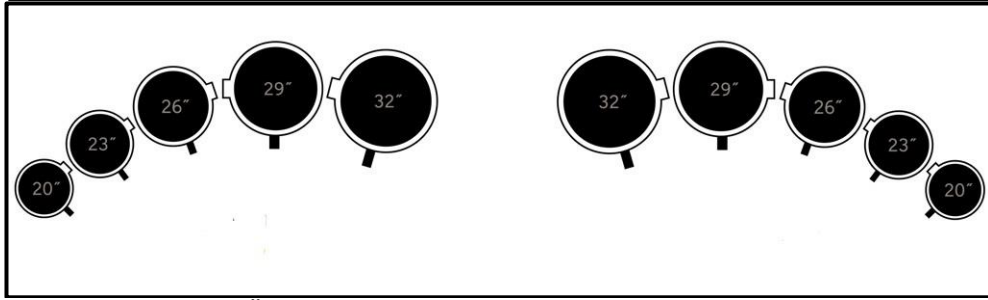
2.6.2. Ölçüleri ve Dizilimi

Çember çapları küçükten büyüğe 20, 23, 26, 29 ve 32 inç ölçülerindedir. Soldan sağa (Alman) veya sağdan sola (Amerikan) dizilerek kurulurlar.⁵¹

⁴⁹ Adams-music,
<https://www.adams-music.com/images/webitems/4/F/7/4F78E2DEDA0C48D2B94D08F9DF8009151920.jpg>, (11.12.2022).

⁵⁰ Adams-music,
<https://www.adams-music.com/images/webitems/6/A/1/6A1B4971444849E38857DE1799AF12A71920.jpg>, (11.12.2022).

⁵¹ Adams-Music,
<https://www.adams-music.com/en/adams/percussion/timpani/professional>, (12.12.2022).

Örnek 15. Timpani ölçüleri ve dizilimler⁵²

2. 6. 3. Pedal ve Akort Mekanizması

Modern timpani, çekme halkalarını kazanın dışındaki ve zaman zaman da içindeki çubuklar aracılığıyla çalıştıran bir ayar pedalı ile ayarlanmaktadır. Pedal kullanılarak derinin gerginliği ayarlanır ve bu da perdeyi etkilemektedir. Timpaninin kazanına, perde ölçüğine sahip bir akort göstergesi monte edilmiştir ve akort üzerinde kaba bir kontrol sağlamaktadır. Timpanist, ince ayar kolu olarak adlandırılan bir kolla hassas akordu kendisi yapmaktadır.⁵³

Günümüzde iki çeşit pedal vardır: “Ratchet-clutch (mandallı)” ve “friction-clutch (sürtünmeli)” pedal. Mandallı yöntem çoğu profesyonel timpanist tarafından “Dresden tarzı” olarak adlandırılmaktadır. Avantajı pedalın konumundan kaymaması, kilitlemesidir. Dezavantajı ise tamburun perdesini değiştirmek için üç aşamalı bir yol izlenmesinin gerekiyor olmasıdır. Kavrama mekanizması ayrılır, pedal hareket ettirilir ve son olarak kavrama mekanizması tekrar bağlanır.⁵⁴

Daha az yaygın olan sistem olan sürtünmeli kavrama sistemi, bir çubuk boyunca dikey olarak hareket ettirilen bir pedaldan oluşmaktadır. Pedalın çubuk üzerindeki konumundan serbest kalması için burnu öne doğru eğilmiş olmalıdır. Daha sonra pedal yukarı veya aşağı hareket ettirilip istenen perde bulunduğu anda pedalı yerine kilitlemek için topuğu geriye doğru eğilir.⁵⁵

Pedaldan farklı olarak ayak yerine el ile çalıştırılan başka ayar mekanizmaları da vardır. Bunlardan en yaygını, çubuklar üzerindeki dişlileri birbirine zincir veya

⁵² Adams-Music, <https://www.adams-music.com/images/webitems/0/5/A/05AF4F01BFDF46B3950DE32D4844556C1024.jpg>, (12.12.2022).

⁵³ Vienna Symphonic Library Info, <https://www.vsl.info/en/academy/percussion/timpani>, (9.12.2022).

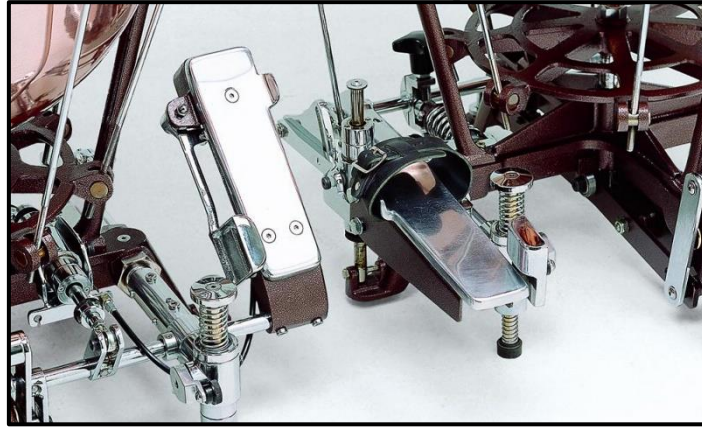
⁵⁴ Vienna Symphonic Library Info, <https://www.vsl.info/en/academy/percussion/timpani>, (9.12.2022).

⁵⁵ Vienna Symphonic Library Info, <https://www.vsl.info/en/academy/percussion/timpani>, (9.12.2022).

kablo ile bağlayan bir mekanizmadır. Başka bir modelde kazanın içinde örümcek benzeri, tüm gergi çubuklarına bağlanan bir yan krank kullanılır. Farklı bir örnekte ise perde, tüm kazan döndürülerek değiştirilir. El ile ayarlanan timpani de hâlâ varlığını sürdürmektedir. Ancak bu davul eski dönem müziklerini icra eden topluluklarca kullanılmaktadır.⁵⁶

Örnek 16. Sürtülmeli pedal⁵⁷

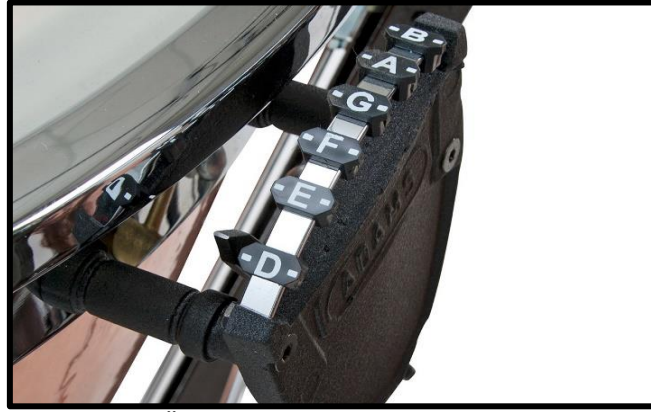
Örnek 17. Dresden usulü kavrama mekanizmalı pedal⁵⁸

⁵⁶ Mitchell Peters, *a.g.e.*, s. 8-11.

⁵⁷ Adams-music,

<https://www.adams-music.com/images/webitems/5/E/1/5E15DFAA30CB4B00820BEE5EC589B1201920.jpg>, (12.12.2022).

⁵⁸ Adams-music,

Örnek 18. Akort göstergesi⁵⁹

4. SONUÇ

Bu çalışmada timpaninin fiziksel özelliklerindeki değişim ve gelişim aşamaları kronolojik olarak ele alınmıştır. Avrupa için en erken örnek olarak Orta Çağ'da at üstünde taşınan veya İngiltere örneğinde olduğu gibi bele monte edilen küçük nakkare davulları ve Macaristan üzerinden Avrupa'ya gelen timpaniler görülmektedir. Barok dönemde ise sabit stantlara yerleştirilmiş timpaniler karşımıza çıkmaktadır. 18. yüzyıldan itibaren ise daha hızlı akort etmek amacıyla çeşitli mekanizmaların geliştirildiği görülmektedir. Halat ile germe, vidalama, T kulpları, tek vidalı sistem, sürtünmeli pedal, kavrama mekanizmalı pedal, krank, zincir/halat ve döndürme mekanizmaları içerisinde ise günümüzde en başarılı ve yaygın olan yöntem, pedal olarak karşımıza çıkmaktadır. Kazan içinse güneşte kurutulan kaynamış hayvan derisi, ahşap, pirinç, bakır, bronz ve fiberglas maddelerinin kullanıldığı görülmüştür. Ancak bakır kadar başarılı olmadıkları için günümüzde kullanımda değillerdir. Boyut olarak 18. ve 20. yüzyıllar arasında çap ölçüleri geçmişe göre daha büyük olan timpaniler kullanılmaya başlamış ve önceki dönemlerde çiftler halinde kullanılan davulların sayısı günümüzde dördü ve beşli setlere kadar çıkmıştır. Timpaninin tarihsel gelişiminin ele alındığı bu çalışmada, enstrümanın günümüze kadarki süreç içerisinde davul sayısının arttığı, bakırdan

<https://www.adams-music.com/images/webitems/1/2/A/12A11D8E30C1402FB12FE17E99CD39821920.jpg>, (12.12.2022).

⁵⁹ Adams-music,

<https://www.adams-music.com/images/webitems/0/A/1/0A1D8BFBCA094025AE46B28F4DEEF81B1920.jpg>, (12.12.2022).

kazanlar ve pedal ile akort mekanizması kullanmanın timpaniden iyi bir performans almak ve perde ayarlamak için en verimli yollar olduğu görülmüştür.

Bu çalışmanın günümüzde kullanılan timpanilerin özelliklerini, timpaninin geçmişten günümüze fiziksel gelişimini ve geçmişte kullanılan malzemelerini veya mekanizmalarını inceleyenler için iyi bir referans olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

BİLGİÇ, Gökay, “Çağdaş Dönemde Vurmalı Çalgıların Yeri”, (Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016).

BOWLES, Edmund Addison, “The Timpani and Their Performance (Fifteenth to Twentieth Centuries): an Overview”, *Performance Practice Reviews*, Cilt 10, Sayı 2, 1997.

HEISE, Birgit, “Wooden Timpani”, *The Galpin Society Journal*, Cilt 54, 2001.

PETERS, Mitchell, *Fundamental Method for Timpani*, 1.Baskı, Alfred Publishing, 1993.

VORISIS, Konstantinos, *Method For Timpani Vol.1*, 1. Baskı, Atina, 2011.

DOBNEY, Jayson, “Historic Timpani at the National Music Museum”, *Percussive Notes – The Journal of the Percussive Arts Society*, Vol. 45, No. 2, 2007, s. 12-17.

İnternet Tabanlı Kaynaklar

Vienna Symphonic Library Info,

<https://www.vsl.info/en/academy/percussion/timpani>, (9.12.2022).

Metropolitan Museum of Art

<https://www.metmuseum.org/art/collection/>, (9.12.2022).

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/500956>, (9.12.2022).

[https://images.metmuseum.org/CRDImages/mi/original/midp89.4.329%20\(2\).jpg](https://images.metmuseum.org/CRDImages/mi/original/midp89.4.329%20(2).jpg), (9.12.2022).

British Museum, Rembrandt, c.1638,

https://www.britishmuseum.org/collection/object/P_Oo-10-122, (10.12.2022).

National Music Museum of South Dakota, NMM 3594, NMM 10456,

<http://collections.nmmusd.org/Percussion/Timpani/3594/3594AAustriantimpaniinsidewithfunnelldetail.jpg>, (12.12.2022).

<http://collections.nmmusd.org/Percussion/Timpani/3594/3594AAustriantimpanilugplateviewAdetail.jpg>, (12.12.2022).

<http://collections.nmmusd.org/Percussion/Timpani/3594/Timpani3594portrait.jpg>, (12.12.2022).

Araştırma Makalesi

<http://collections.nmmusd.org/Percussion/Timpani/10456/10456Lafleurtimpaniinterior.jpg>, (10.12.2022).

<http://collections.nmmusd.org/Percussion/Timpani/10456/LafleurTimpani.html>, (18.12.2022).

Adams Music,

<https://www.adams-music.com/images/webitems/4/F/7/4F78E2DEDA0C48D2B94D08F9DF8009151920.jpg>, (22.12.2022).

<https://www.adams-music.com/images/webitems/6/A/1/6A1B4971444849E38857DE1799AF12A71920.jpg>, (22.12.2022).

<https://www.adams-music.com/en/adams/percussion/timpani/professional>

<https://www.adams-music.com/images/webitems/0/5/A/05AF4F01BFDF46B3950DE32D4844556C1024.jpg>, (22.12.2022).

<https://www.adams-music.com/en/adams/percussion/timpani/symphonic>

<https://www.adams-music.com/images/webitems/1/2/A/12A11D8E30C1402FB12FE17E99CD39821920.jpg>, (22.12.2022).

<https://www.adams-music.com/images/webitems/5/E/1/5E15DFAA30CB4B00820BEE5EC589B1201920.jpg>, (22.12.2022).

<https://www.adams-music.com/images/webitems/0/A/1/0A1D8BFBCA094025AE46B28F4DEEF81B1920.jpg>, (22.12.2022).

